

Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ, vị trưởng lão uyên bác, viên tịch ở tuổi 81

24/11/2023

- VOA Tiếng Việt

Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ viên tịch sau hơn một năm trở thành lãnh đạo Giáo hội Phật giáo Việt Nam thống nhất

Đại lão Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ, vị trưởng lão nổi tiếng uyên bác, thông tuệ của Phật giáo Việt Nam đồng thời được xem là lãnh đạo tối cao của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất, vừa viên tịch sau một thời gian lâm bệnh nặng.

Báo Giác Ngộ, tờ báo của Thành hội Phật giáo Thành phố Hồ Chí Minh, cho biết Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ đã viên tịch vào lúc 16 giờ chiều ngày 24/11 năm 2023 tại chùa Phật Ấn, tỉnh Đồng Nai, nơi ông về cư ngụ trong những năm cuối đời.

Hòa thượng đã ngã bệnh kể từ đầu tháng 9 và đã được đưa vào Bệnh viện Quốc tế Mỹ ở Quận 2, thành phố Hồ Chí Minh để điều trị.

Hồi tháng 9 năm ngoái, Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ đã công bố di chúc của Đức Đệ Ngũ Tăng thống – Đại lão Hòa thượng Thích Quảng Độ - về việc tái lập Hội đồng Giáo phẩm Trung ương. Sau khi tái lập, cơ quan này đã suy cử ông làm Chánh Thư ký kiêm Xử lý Thường vụ Viện Tăng thống của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất – tổ chức không

được Nhà nước Việt Nam thừa nhận.

Kể từ đó, ông đã lãnh đạo và điều hành mọi công việc của Giáo hội, trong đó chủ yếu là chọn lọc và bổ sung thêm thành viên cho Hội đồng Phiên dịch Đại Tạng Kinh để tiếp tục công việc dịch kinh điển Đại thừa. Dưới sự lãnh đạo của ông, Hội đồng đã dịch và in xong 29 tập của bộ Thanh Văn Kinh, một phần của Đại Tạng Kinh, và đã cho công bố hồi đầu năm nay.

Sinh năm 1943 tại Paksé, Lào, có nguyên quán tại tỉnh Quảng Bình, Hòa thượng Tuệ Sỹ có con đường tu học trải từ Sài Gòn đến Huế và Nha Trang. Ông thọ giáo với những vị trưởng lão hàng đầu của Phật giáo Việt Nam như Thích Thiện Siêu và Thích Trí Thủ.

Ông được biết đến là một trong những vị cao tăng thông tuệ nhất của Phật giáo Việt Nam với những công trình nghiên cứu, khảo luận về Thiền học và Phật học. Cả cuộc đời ông chủ yếu tập trung vào các sự nghiệp nghiên cứu, giảng dạy và dịch kinh điển Phật giáo ra tiếng Việt.

Hòa thượng tốt nghiệp Viện Cao đẳng Phật học Sài Gòn và sau đó là Viện Đại học Vạn Hạnh khi mới 22 tuổi, và được Hòa thượng Thích Minh Châu, Viện trưởng Viện Đại học Vạn Hạnh, đặc cách bổ nhiệm làm giáo sư khi mới 27 tuổi – giáo sư trẻ nhất vào lúc đó – và làm tổng thư ký tạp chí Tư Tưởng của Viện.

Bên cạnh là nhà nghiên cứu, nhà giáo, dịch giả, Hòa thượng Tuệ Sỹ còn là nhà thơ, nhà văn có nhiều tác phẩm đã xuất bản, trong đó nổi bật như ‘Triết học về tánh Không’, ‘Đại cương về thiền quán’, ‘Tổng quan về nghiệp’, ‘Thiền định Phật giáo’, ‘Huyền thoại Duy-ma-cật’, ‘Du-già Bồ-tát giới’, ‘Tô Đông Pha, Những phương trời viễn mộng’ và những tập thơ như ‘Giấc mơ Trường Sơn’, ‘Thiên lý độc hành’, ‘Hoàng cầm tình khúc’...

Các bộ kinh mà Hòa thượng đã dịch và được phổ biến rộng rãi đến các Phật tử trong đó chủ yếu tạng kinh A-hàm bao gồm các bộ Trường A-hàm, Trung A-hàm và Tạp A-hàm. Ông thông thạo tiếng Phạn, tiếng Tạng, tiếng Hán, tiếng Anh, tiếng Pháp, tiếng Đức...

Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ từng bị chính quyền cộng sản bắt vào năm

1984 tại chùa Quảng Hương Già Lam ở Gò Vấp và bị kết án tử hình 4 năm sau đó về tội ‘Hoạt động lật đổ chính quyền nhân dân’ cùng với Hòa thượng Thích Trí Siêu. Nhưng đến năm 1998, nhờ áp lực quốc tế, ông được thả.

Ông từng bất đồng với tôn sư của ông là Hòa thượng Thích Trí Thủ - người dẫn đầu công cuộc vận động thống nhất Phật giáo vào năm 1981 và sau này trở thành Chủ tịch Hội đồng Trị sự của Giáo hội Phật giáo Việt Nam do Nhà nước thành lập.

Hòa thượng Thích Minh Tâm, viện chủ chùa Phật Ấn và là người gần gũi săn sóc Hòa thượng Tuệ Sỹ lúc cuối đời, từng kể với VOA rằng ông ‘luôn trăn trở về sinh hoạt của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất vẫn còn nội ma ngoại chướng nhiều’.

Nguồn: <https://www.voatiengviet.com/a/hoa-thuong-thich-tue-sy-vi-truong-lao-uyen-bac-vien-tich-o-tuoi-81/7368609.html>

Thích Tuệ Sỹ, vị tu sỹ ‘xuất chúng’ về tri thức và giáo dục

24/11/2023

- [VOA Tiếng Việt](#)

Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ (phải) đứng cạnh Hòa thượng Thích Huyền Quang (giữa), Đức Đệ Tứ Tăng thống, và Hòa Thượng Thích Quảng Độ (trái), Đức Đệ Ngũ Tăng thống

Đại lão Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ là một bậc tăng tài xuất chúng của Phật giáo Việt Nam với kiến thức uyên bác, Phật học uyên thâm và có nhiều đóng góp vào công việc giáo dục và nghiên cứu kinh điển Phật giáo, những người từng quen biết Hoà thượng nói với VOA.

Hòa thượng Tuệ Sỹ sinh năm 1943 tại Lào, trưởng thành trong cái nôi của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất ở miền Nam trước năm 1975. Ông từng là giáo sư của Đại học Vạn Hạnh từ khi còn rất trẻ.

Sau năm 1975, ông không tham gia vào Giáo hội Phật giáo Việt Nam do chính quyền cộng sản vận động thành lập. Ông bị bắt vào năm 1984 về tội ‘Hoạt động lật đổ chính quyền nhân dân’ và bị kết án tử hình, nhưng sau 4 năm thì được thả dưới áp lực của cộng đồng quốc tế.

Hồi tháng 9 năm 2022, Hòa thượng Tuệ Sỹ cho biết ông đã làm theo di nguyện của cố Đại lão Hoà thượng Thích Quảng Độ, Đức Đệ Ngũ Tăng thống, là tái lập Hội đồng Giáo phẩm Trung ương của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất và Hội đồng này đã suy cử ông làm Chánh thư ký Xử lý Thường vụ Viện Tăng Thống.

Bên cạnh là một nhà giáo dục Phật giáo, ông còn được đến như là nhà văn, nhà thơ và dịch giả. Ông được cho là thông thạo nhiều ngoại ngữ như tiếng Phạn, tiếng Pali, tiếng Anh, tiếng Pháp, tiếng Hoa và tiếng Nhật.

'Làm sáng tỏ Phật giáo bằng ngôn ngữ hiện đại'

Từ miền nam California, Giáo sư Đoàn Việt Hoạt, người cùng giảng dạy với Hòa thượng Tuệ Sỹ tại Đại học Vạn Hạnh trước năm 1975, nói ông ‘rất kính trọng’ người đồng nghiệp trẻ hơn ông một tuổi này.

“Thầy còn trẻ mà đã rất già dặn, là giảng viên đại học có hiểu biết và kiến thức thông tuệ,” Giáo sư Hoạt nói với VOA hồi tháng 10, 2023, lúc Hoà thượng lâm trọng bệnh.

Giáo sư Hoạt nhận xét: “Cái hay của thầy Tuệ Sỹ là, dù là một tu sỹ nhưng ông giao tiếp với xã hội như là một người bình thường, tức là ông rất dễ gần.”

Ông cũng chỉ ra Hòa thượng Tuệ Sỹ là ‘người rất trực tính, tôn trọng sự thật, nói sao nghĩ vậy chứ không giữ miệng nhiều’. “Vị tu sỹ như thầy Tuệ Sỹ thì không thể nào thích hợp dưới chế độ cộng sản,” ông nói.

Về những điều Hòa thượng Tuệ Sỹ từng lên tiếng, Giáo sư Hoạt nói ‘không đề cập đến chính trị mà chỉ nói về tư tưởng, các vấn đề về con người, về xã hội’.

Sau năm 1975, Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ đã đi ngược đường với người thầy mà ông rất mực tôn kính và xem như bổn sư là Hòa thượng Thích Trí Thủ, lúc đó là Viện trưởng Viện Hóa đạo của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất nhưng sau đó tham gia vào công cuộc vận động thống nhất Phật giáo của chính quyền và trở thành lãnh đạo của Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

Đánh giá về đóng góp của Hòa thượng Tuệ Sỹ, giáo sư Hoạt nói: “Công lao lớn nhất của ông là về mặt tư tưởng, hiểu theo nghĩa là làm sáng tỏ đạo Phật.”

Giáo sư Hoạt chỉ ra những bài viết của Hòa thượng Tuệ Sỹ trong những ấn bản của Đại học Vạn Hạnh cũng như nhiều nơi khác là ‘đã làm sáng tỏ Phật giáo bằng ngôn ngữ hiện đại’.

Trong giảng dạy, Hòa thượng Tuệ Sỹ giảng dạy cho sinh viên ‘sự cao sâu của đạo Phật bên ngoài kinh sách’, cũng theo lời vị giáo sư đồng nghiệp này của hòa thượng.

‘Tấm gương cho tăng ni’

Sau khi chấp chương công việc của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất, Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ đã mời thêm các vị hòa thượng đủ năng lực để bổ sung vào Hội đồng Phiên dịch Đại Tạng Kinh vốn có 18 vị khi thành lập vào năm 1973 nhưng đến giờ đã viên tịch hết chỉ còn lại bản thân Hòa thượng Tuệ Sỹ và Đại lão Hòa thượng Thích Thanh Từ, người sáng lập Thiên phái Trúc Lâm hiện đã 100 tuổi.

Hiện Hội đồng đã dịch và in xong 29 tập của bộ Thanh Văn Kinh, tức là một phần của Tam Tạng Kinh, và đã cho công bố hồi đầu năm nay. Hội đồng sẽ tiếp tục dịch các phần còn lại của Đại Tạng Kinh ra Tiếng Việt.

Thượng tọa-Tiến sỹ Thích Nhật Từ, phó Viện trưởng thường trực của Học viện Phật giáo Việt Nam tại thành phố Hồ Chí Minh thuộc giáo của Nhà nước, đánh giá cao công trình dịch kinh điển của Hòa thượng Tuệ Sỹ.

“Đóng góp của Hòa thượng Tuệ Sỹ xứng đáng là độc nhất trong cộng đồng tăng ni ở chiều sâu, thuật ngữ, chú thích rất đẳng cấp,” ông nói và cho biết ông là tổng biên tập của dự án dịch Đại Tạng Kinh của Giáo hội Phật giáo Việt Nam vốn diễn ra song song với công việc của nhóm Hòa thượng Tuệ Sỹ.

“Riêng phần đóng góp của Hòa thượng Tuệ Sỹ thì phong cách dịch của hòa thượng rất là chuyên môn, có độ sâu và tính học thuật cao. Rất khó tìm được nhà nghiên cứu Phật học có đẳng cấp tương đương ở thời điểm hiện nay.”

Nói với VOA hồi tháng 10, Thượng tọa-Tiến sỹ Thích Nhật Từ đưa ra nhận định về ba phương diện của hòa thượng Tuệ Sỹ: thứ nhất là thần đồng Phật giáo vì đã có nền tảng về Phật học khi còn ở tuổi thơ; thứ hai là trong nghiên cứu, Hòa thượng Tuệ Sỹ đã ‘đi rất là xa so với các hòa thượng cùng lứa tuổi’; thứ ba là ‘có đẳng cấp quốc tế’.

“Tấm gương của Hòa thượng Tuệ Sỹ đã trở thành niềm khích lệ rất lớn đối với các thế hệ tăng ni bất luận đi theo bất cứ ý thức hệ giao tiếp nào, sa môn pháp phái nào.”

Khi được hỏi về việc Hòa thượng Tuệ Sỹ chống đối Giáo hội Phật giáo Việt Nam vốn là tổ chức do nhà nước quản lý, Thượng tọa Thích Nhật Từ nói ‘không có gì đáng tiếc’ vì ‘mỗi người một hạnh nguyện hành đạo riêng’.

‘Sức hút đặc biệt’

Từ Sài Gòn, nhà thơ Đỗ Trung Quân nói với VOA hồi tháng 10, rằng ông đã được đọc các tác phẩm của Hòa thượng Tuệ Sỹ và ‘có cơ duyên tiếp xúc với thầy tương đối gần’, trong đó có lần ông đến dự dịp Hòa thượng ra mắt một tập thơ và đến thăm Hòa thượng một lần trước khi đại dịch bùng phát.

“Đọc thơ của Thầy tôi phải đọc với cảm quan của một người biết ít nhiều về Phật học trong khi tôi không có nền tảng Phật học nhiều và sâu,” nhà thơ Đỗ Trung Quân, vốn là người Công giáo, nói với VOA. “Thơ của thầy phải đọc dưới mặt chữ.”

“Tôi không dám nghĩ rằng mình cảm nhận được sự uyên bác của thầy trong thơ, không dám nói mình có thể hiểu được hết,” ông nói thêm.

Khi được hỏi có ấn tượng như thế nào về Hòa thượng Tuệ Sỹ, ông Đỗ Trung Quân nói: “Một người gầy gò nhưng có sức thu hút lớn đối với người đối diện, ít nhất là tôi. Tôi cảm thấy Thầy là người khiêm nhã nhưng uy lực thu hút mạnh mẽ.

Theo lời ông thì Hòa thượng Tuệ Sỹ là người ‘rất im lặng’ nhưng ‘có nụ cười của một hiền giả’.

Nhà thơ này chỉ ra ở Hòa thượng Tuệ Sỹ là bậc chân tu ‘có đầy đủ bi, trí, dũng’ tức là ‘từ bi, trí tuệ và dũng khí’. “Từ bi là thầy không dám làm đau một cành hoa,” ông giải thích.

“Thầy đã bước qua tất cả những khổ nạn mà chính quyền đã dành cho thầy cũng trên dưới hơn 10 năm. Thầy ung dung, tự tại đi qua mọi khổ nạn một cách can đảm.”

Ngoài thơ thì ông Đỗ Trung Quân còn đọc các trước tác của Hòa thượng Tuệ Sỹ về văn chương, chẳng hạn như cuốn ‘Những phương trời viễn mộng’ viết về thi sĩ Tô Đông Pha mà ông cho rằng ‘giúp ông mở mang ở một tầng nấc văn chương không được học ở nhà trường’.

Nguồn: <https://www.voatiengviet.com/a/thich-tue-sy-vi-tu-sy-xuat-chung-ve-tri-thuc-va-giao-duc/7368637.html>

www.vietnamvanhien.org

An Lạc & Tự Chủ

VIỆT NAM VĂN HIẾN

www.vietnamvanhien.info

TỦ SÁCH VĂN HIẾN VỚI HƠN 9100 TÁC PHẨM